

2017. gada dabas simboli

Publicēts: 09.12.2020.

 2005

 2006

 2007

 2008

 2009

2010

[Skatīt vairāk](#)

2011

[Skatīt vairāk](#)

2012

[Skatīt vairāk](#)

2013

[Skatīt vairāk](#)

2014

Skatīt vairāk

2015

Skatīt vairāk

2016

Skatīt vairāk

2018

Skatīt vairāk

2019

Skatīt vairāk

2020

Skatīt vairāk

☞ Gada augs >>> Dzeltenā salmene (*Helichrysum arenarium*)

Gada sūna >>> Parastā kociņsūna (*Climacium dendroides*)

Gada koks >>> Parastā priede (*Pinus sylvestris*)

Gada sēne >>> Baltā cūktrifele (*Choiromyces meandriformis*)

Gada gliemis >>> Spānijas kailgliemezis (*Arion lusitanicus*)

Gada kukainis >>> Eiropas dievlūdžējs (*Mantis religiosa*)

Gada bezmugurkaulnieks >>> Augsnes dižslieka (*Lumbricus terrestris*)

Gada putns >>> Dzeltenā cielava (*Motacilla flava*)

Gada dzīvnieks >>> Zutis (*Anguilla anguilla*)

Gada ģeoloģiskais objekts >>> Dzerkaļu kalns

Gada dzīvotne >>> Lauku sēta

Gada augs >>> Dzeltenā salmene (*Helichrysum arenarium*)

Dzeltenai salmenei (pazīstama kā dzeltenā kaķpēdiņa) nelieli ziedu kurviši sakārtoti ziedkopā, kas atgādina kaķa pēdiņu. Sugas zinātniskais nosaukums veidojies no grieķu valodas un nozīmē 'zeltaina saule smilšainā vietā'. Tas ir daudzgadīgs, neliels augs, kas zied koši dzelteniem vai oranžas nokrāsas ziediem un Latvijā sastopams arvien retāk, galvenokārt valsts DA daļā. Aug sausās, saulainās pļavās vai mežmalās un ceļmalās, tāpēc tam izveidojušies pielāgojumi, kas augam palīdz saglabāt mitrumu – visu augu klāj blīvs, zīdains balts apmatojums, kas atstaro saules gaismu. Ārstniecības augs.

Avots: [Latvijas Botāniķu biedrība](#)

Gada sūna >>> Parastā kociņsūna (*Climacium dendroides*)

Forma atgādina mazu kociņu. Tumšzaļās vai dzeltenzaļās velēnas var sasniegt 10 cm augstumu. Sporu vācelīte sarkani brūna, līdz 4 cm garā kātiņā. Parasti aug mitrās pļavās, zāļu purvos, pārpurvotos mežos. Diezgan bieži arī sausākās vietās – atklātās kāpās, sausos zālajos, uz laukakmeņiem vai dolomītiem ar nelielu augsnes kārtiņu. Parasti aug zemsedzē, bet retāk uz koku stumbriem, trupošiem kokiem, celmiem un akmeņiem. Senāk izmantota dekoratīviem mērķiem.

Avots: Latvijas Dendrologu biedrība, Andrejs Svilāns, dendrologs, Latvijas dendrologu biedrības prezidents

Gada koks

>>> Parastā priede (*Pinus sylvestris*)

Parastā priede ir līdz pat 45 m augsts, mūžzaļš priežu dzimtas koks, kas Latvijas klimatā var sasniegt vismaz 400 gadu vecumu.

Latvijā tā joprojām ir viena no galvenajām mežus veidojošām sugām – 28-34% no mežu kopplatības valstī. Priedes zied maijā vai jūnija sākumā, savukārt sēklas nogatavojas nākamā gada oktobrī, bet no čiekuriem izbirst pavasarī divus gadus pēc apputes. Tā var augt kūdras augsnēs, minerālaugsnēs, augstajos un pārejas purvos, kāpu biotopos. Parastā priede sastopama visā Eirāzijā. Priedei ir ļoti plaša saimnieciskā nozīme.

Avots: Latvijas Dendrologu biedrība, Andrejs Svilāns, dendrologs, Latvijas dendrologu biedrības prezidents

Gada sēne

>>>

Baltā cūktrifele (*Choiromyces meandriformis*)

Latvijā pirmoreiz atrasta 2015. gadā. Pieskaitāma tā saucamajām pazemes sēnēm, kas veido augsnes virskārtā daļēji vai pilnīgi iegremdētus augļķermeņus. Šī sēne ir līdzīga prāvam kartupelī, tās virsējā daļa ir redzama virs zemes. Svars var sasniegt pat 0,5 kg, izmērs – 5-15 cm.

Baltās cūktrifeles augļķermeņi veidojas jūlijā un augustā. Nogatavojoties tie iegūst stipru smaržu, kas ar laiku kļūst nepatīkama. Lai arī baltā cūktrifele ir attāla radniecība dārgajām dienviņu sēnēm – trifelēm, tās vērtība ir nesalīdzināmi zemāka, tāpēc ēst to nav vērts, turklāt Latvijā tā ir reta.

Avots: [Latvijas Mikologu biedrība](#)

Vēl par sēnēm: [senes.lv](#) un [fungi.lv](#)

Gada gliemis >>> Spānijas kailgliemezis (*Arion lusitanicus*)

Šī suga Latvijā faunai ir jauna, pagaidām vēl nav plaši izplatīta, bet ir bīstama!

Spānijas kailgliemezis pieder meža kailgliemežu dzimtai (Arionidae), no kuras Latvijā vēl ir sastopamas sešas vietējās sugas. Spānijas kailgliemeža ķermeņa garums ir 7-14 cm. Krāsa visbiežāk brūngani netīri pelēkzaļa, taču sastopami arī brūngani, oranžīgi

vai pelēcīgi īpatņi. Pēda vienkrāsaina, gandrīz balta, krēmkrāsas vai pelēka, gļotas bezkrāsainas vai nedaudz dzeltenīgas. Uz ķermeņa virsmas labi izteikti lieli un iegareni kārpīņveida izcīlnīši. Spānijas kailgliemezi var sajaukt ar sarkano kailgliemezi, kas līdz šim Latvijā konstatēts dabiskos mežos un parasti tas ir melnā krāsā. Spānijas kailgliemēm melni īpatņi ir ļoti reti.

Latvijā Spānijas kailgliemzis konstatēts dārzos. Savairojoties lielā skaitā, tie var būtiski apdraudēt vietējās augu sugas, gan apēdot tās, gan pārnēsājot augu slimības.

Avots: [Latvijas Malakologu biedrība](#)

Gada kukainis >>> Eiropas dievlūdžējs (*Mantis religiosa*)

Eiropas dievlūdžējs ir salīdzinoši liels, gaiši zaļš, iegarenas formas kukainis, kas var sasniegt 7 cm garumu. Savu nosaukumu ieguvis, jo priekšējais kāju pāris saliekts it kā lūgšanas pozā. Eiropas dievlūdžējs ir plēsīgs. Barojas ar mušām, bitēm, naktstauriņiem, vabolēm un pat sienāžiem. Jaunuļu starpā, kā arī pēc vairošanās visai bieži ir iespējama kanibāliska barošana.

Plēsīgā dzīvesveida dēļ dievlūdžējus pasaulē izmanto arī augu aizsardzībā augu kaitēkļu skaita samazināšanai. Sastopams galvenokārt zālāju biotopos, tomēr olu dēšanai nepieciešami zari, tātad - krūmāji vai mežmalas. Latvijā suga pirmo reizi konstatēta 2008. gadā.

Avots: [Latvijas Entomoloģijas biedrība](#), Voldemārs Spuņģis

Gada bezmugurkaulnieks >>> Augsnes dižslieka (*Lumbricus terrestris*)

Lielākā no Latvijā sastopamajām slieku sugām, tās garums var sasniegt 25 cm. Vidējais dzīves ilgums ir 3–5 gadi. Šī slieka dzīvo pastāvīgā vertikālā aliņā, kuras dziļums var sasniegt 1,8 m, taču savākt barību dodas virszemē. Slieka pārvietojas, ritmiski sasprindzinot un atslābinot pretējās grupas muskuļus. Sliekas ir hermafrodīti, taču pati sevi slieka neapauglo un pavasarī vai vasaras sākumā meklē partneri.

Sliekas pārtiek no augu un dzīvnieku valsts izcelsmes trūdvielām – koku mizām, lapām, zāles stiebriem, sēņu krikumiem, beigtiem kukaiņiem. Pēc sliekas barošanās paliek labi strukturēta augsnes un organisko atlieku granuleveida masa – koprolīti. Tie ir minerālu avots augu augšanai. Sliekas, irdinādamas zemi, uzlabo tās aerāciju, veicina ūdens uzsūkšanos un padara augsni auglīgāku.

Avots: [Latvijas Entomoloģijas biedrība](#), Voldemārs Spuņģis

Gada putns >>> Dzeltenā cielava (*Motacilla flava*)

Izvēlēta par gada putnu zemās populācijas dēļ, jo putnu skaits kopš 1995.gada Latvijā samazinājies par 95%. Dzeltenā cielava apdzīvo atklātas ainavas ūdens tuvumā, upju krastus ar garu zāli, purvus un mitras pļavas. Šo putnu dzīvesvietas apdraud pamesto lauksaimniecības zemju aizaugšana vai pārvēršana aramzemēs.

Dzeltenās cielavas siluets ir līdzīgs baltajai cielavai, taču tai dominē dzeltenā krāsa - dzeltens vēders un olīvzaļi mugurpuses spārni. Tās dziesma ir ļoti vienkārša, ne tik krāšņa kā citiem putniem. Dzeltenā cielava ir izteikts kukaiņēdājs. Tā ir pielāgojusies skriešanai pa zālāju. Kukaiņus ķer skrienot, retāk - lidojumā. Dzeltenā cielava ir ceļotājputns un ziemu pavada Āfrikā.

Avots: [Latvijas Ornitoloģijas biedrība](#)

Gada dzīvnieks

>>> Zutis (*Anguilla anguilla*)

Eiropā, tostarp Latvijā, zuši sastopami saldūdeņos un jūras piekrastē, no kurienes tie migrē uz upēm un strautiem, lai izaugtu un nobriestu. Zuši ir naktīs aktīvas, plēsīgas zivis, kas, pārtiek no mazākām zivīm, tārpiem, gliemjiem un citu zivju ikriem. Latvijā tie var sasniegt 1,5 m garumu un 4,5 kg svaru.

Visi zuši no Eiropas ūdeņiem dodas nārstot uz 5000 km tālo Sargasu jūru Atlantijas okeānā, kur pēc nārsta iet bojā. Vēl nepieauguši zuši atgriežas Eiropas ūdeņos un galamērķi sasniedz pēc aptuveni trīs gadus ilga ceļojuma.

Zušiem draud iznīcība, jo šobrīd atlicis aptuveni 1% no kādreizējās Eiropas zušu populācijas. Katru gadu Eiropas krastus sasniegušo jau paaugušos jeb stikla zušu skaits samazinās. Sakarā ar zušu krājumu kritisko stāvokli, Eiropas Savienībā kopš 2009. gada ir pieņemts Nacionālais Zušu krājumu pārvaldības plāns, kas paredz stikla zušu un zušu mazuļu ielaišanu ūdenstilpēs, kas savienotas ar jūru.

Avots: [Latvijas Dabas muzejs](#)

Gada ģeoloģiskais objekts >>> Dzerkaļu kalns

Kalnam ir ļoti stāva un augsta reljefa forma. Tā augstums sasniedz 286,3 m virs jūras līmeņa, un, iespējams, tas ir augstākais paugurs Latvijā pēc relatīvā augstuma (no pakājes līdz virsotnei). Dzerkaļu kalns atrodas Latgales augstienes augstākajā daļā, Rāznavas paugurainē, aptuveni 720 m uz ZA no Lielā Liepukalna.

Dzerkaļu kalns ir veidojies leduslaikmeta šļūdoņa un tā kušanas ūdeņu iedarbē pirms 13-15 tūkstošiem gadu. Pēc valodnieku versijas vietvārda cilme varētu būt saistīta ar vārdu dzierkaļš, dzierkalis, dzerkaļš – ‘amatnieks, kas kaļ dzirnakmeņus’. Kalna pakājē ir daudz akmeņu.

Avots: [Ziemeļvidzemes ģeoparks](#)

Gada dzīvotne >>> Lauku sēta

Tradicionālai lauku sētai ir ievērojama loma dabas daudzveidības uzturēšanā Latvijas lauku ainavā. Senākās lauku sētas ir Latvijas kultūrvēsturiskā mantojuma un latviskās identitātes daļa.

Lauku sētas augu un dzīvnieku sugu daudzveidību nodrošina gan pagalms un dārzs, gan lauku sētas ēkas. Ēku pakši un spraugas, malkas kaudzes ir raksturīga ligzdošanas vieta pelēkajam mušķerājam un Latvijas nacionālajam putnam – baltajai cielavai. Liela daļa bezdelīgu populācijas nevarētu pastāvēt, ja nebūtu lauku sētām raksturīgo ligzdošanas vietu pie ēku sijām un jumtu spārēm. Piemājas koku dobumos un putnu būros ligzdo zilītes, mājas strazdi, svīres, tītiņi un erickiņi. Vecāku liepu un ozolu dobumos mājā lielā zilīte, meža pūces un nakts dzīvnieki – sikspārņi, kas ziemu pārlaiž lauku māju pagrabos. Augļu kokos un krūmos - gaišais ļauķis, kaņepītis, dadzītis, dižknābis un vēl daudzi citi putni. Bet dzīvzogi, majjrozīšu vai ceriņu krūmāji ir ežu un cirslīšu dzīves vieta. Vēl bagātāka ir lauku sētas kukaiņu pasaule. Savukārt pagalma zālienā sastopamas augu sugas, kas pielāgojušās nomīdīšanai, piemēram, lielā ceļmalīte, maura kumelīte.

Avots: [Latvijas Dabas fonds](#)

<https://www.daba.gov.lv/lv/2017-gada-dabas-simboli>